

Tamar

Monique Hooft

OORLOGSRoman

futuro
uitgevers

Leesfragment uit Tamar van Monique Hoolt

Een fragment uit hoofdstuk 23, pagina 119

‘Gaat u zitten.’ Antonia wijst naar de bank in haar woonkamer, haar stem trilt.

Moeizaam laat de man zich door zijn knieën zakken en ploft neer op de okergele kussens. De uniformpet die hij achteloos naast zich neerlegt, heeft een opstaande rand en de afbeelding van een adelaar met gespreide vleugels. Als zijn overjas openvalt, verschijnt een leren holster met een pistool aan de boord van zijn groengrijze broek. Hij vist een zilveren flacon uit de binnenzak van zijn jas, werpt zijn nek achterover en neemt een slok. Smakkend draait hij de dop op de flacon en zet hem met een klap op tafel. Een walm van alcohol komt Antonia tegemoet.

Met zijn staalblauwe ogen had hij haar indringend aangekeken en met een sonore stem gezegd dat hij graag wilde binnenkomen om uit te rusten. Zodra hij zijn pet afzette, kwam donkerblond stekeltjeshaar tevoorschijn. Achter hem stond een zwarte auto voor hun huis geparkeerd, met een chauffeur achter het stuur die recht voor zich uit keek. Aan de antenne van de auto wapperde een witte doek. Van haar stuk gebracht, bleef ze staan en trok de voordeur naar zich toe. Waarom koos hij juist hun huis om uit te rusten? Ze betreurde het dat ze had opengedaan en het liefst gooide ze de deur voor zijn gezicht dicht. Maar dat durfde ze niet en met tegenzin liet ze hem binnen. Nadat hij een stap naar voren zette, was ze hem in de smalle gang met ingehouden adem zijdelings gepasseerd, waarna hij haar volgde naar de woonkamer.

De ongewenste gast op haar bank is een lange man met een markant gezicht. Op de kraag van zijn uniform staat een dubbele bliksemschicht en zijn benen steken in zwarte leren laarzen. Ze zou zenuwachtig of bang moeten zijn, maar tot haar verbazing voelt ze alleen gelatenheid. Hoelang zal hij blijven? Hopelijk vertrekt hij spoedig, ze wil geen misdadigers in haar huis.

De achterdeur wordt geopend en dichtgesmeten. Vanuit de keuken roept Herman met een schelle stem: ‘Antonia, heb je die moffenauto bij ons voor de deur gezien?’ Met stevige passen beent hij de woonkamer in en blijft abrupt staan. Afwezig knikt de man in het

uniform hem gedag en staart weer voor zich uit.

Met grote ogen kijkt Herman naar Antonia. Ze begrijpt zijn verbijstering maar kan zijn onuitgesproken vraag niet beantwoorden. Vanuit zijn ooghoeken gluurt Herman naar de man die in zijn eigen wereld lijkt te verkeren. Achter zijn hand fluistert hij tegen haar: ‘Aan de militaire onderscheidingen te zien is het een hoge pief, een officier volgens mij.’

Ze haalt haar schouders op en houdt haar blik gericht op de Duitser. Die rangen interesseren haar niet, ze weet alleen dat de vijand zich op haar bank bevindt.

De ss-officier zit in elkaar gezakt. ‘Alles is voorbij, het Derde Rijk heeft niet zo mogen zijn. In zijn laatste radiotoespraak zei de Führer tot het Duitse volk: “Ich erwarte von jedem Deutschen, dass er jedes Opfer auf sich nimmt.”’ De man spreekt overdreven staccato en benadrukt elk woord door met zijn rechterarm in de lucht te zwaaien.

Antonia’s maag krimpt samen bij zijn imitatie van Hitler.

‘Onze Führer wist toen allang dat de oorlog een verloren zaak was.’ Met een schamper lachje pakt hij zijn flacon van tafel, draait de dop eraf en neemt weer een slok. Hij steekt hem omhoog richting Herman.

‘Nee,’ antwoordt hij kortaf.

Schouderophalend sluit de man de glimmende fles en steekt hem in zijn binnenzak. ‘Heeft u gehoord dat de Engelsen en de Amerikanen het prachtige historische centrum van Dresden hebben gebombardeerd? De stad is vernietigd door een vuurstorm. Alles is verwoest. Duizenden burgers zijn gestikt en verbrand, grotendeels kinderen en vrouwen, ze waren volstrekt kansloos.’ Met samengeknepen ogen kijkt hij hen aan. ‘Wat vindt u daarvan? Dat is toch misdadig?’

Stilzwijgend kijken ze allebei naar de muur achter hem. Antonia doet haar uiterste best niet te reageren en een uitdrukkingloos gezicht op te zetten. Wat zou ze graag willen zeggen dat dit allemaal niet was gebeurd als de Duitsers niet met deze oorlog waren begonnen. Het aantal onschuldige slachtoffers dat zij maakten, is ongetwijfeld vele malen hoger. Alles wat de Duitsers overkomt, hebben ze over zichzelf afgeroepen. Ze zijn het mikpunt van een storm die ze zelf hebben

ontketend. De enige die ze iets kunnen verwijten, is het door henzelf gekozen regime. Ze vermoedt dat het Duitse volk hiervoor nog lang zal moeten boeten.

Met een kreun leunt de ss'er naar achteren tegen de rug van de bank. Hij kijkt naar het plafond. 'U bent zeker blij dat de oorlog ten einde is.'

'Ja, wij kijken inderdaad uit naar de bevrijding,' zegt Herman.

De man keert zijn verstrakte gezicht naar hen toe, inwendig vervloekt Antonia Herman.

'U noemt dat de bevrijding?' snauwt de Duitser. Hij haalt zijn neus op en mijmert voor zich uit. 'Wij hadden graag samengewerkt met een Germaans broedervolk, helaas bemerkten we al snel onwil bij de Nederlanders.' Hij grijnst. 'Hoewel de deportaties van de Joden in Nederland doelmatiger zijn verlopen dan in elk ander land in Europa. Behalve in Duitsland en Polen.' Met zijn duimen omhoog richt hij zich tot hen. 'Mijn complimenten aan de efficiënte en hulpvaardige Nederlanders. We kunnen intussen stellen dat Nederland Judenrein is.'

Onwillekeurig fronst Antonia haar voorhoofd.

'Vrij van Joden,' verklaart hij terwijl hij wankel opstaat. Met een pijnlijke grimas op zijn gezicht strekt hij zijn armen naar achteren en rekt zijn rug op. 'Kan ik van uw toilet gebruikmaken?'

Nadat Antonia hem heeft laten zien waar de wc is, snelt ze naar Herman. Ze brengt haar mond vlak bij zijn oor. 'Ik durfde zijn verzoek of hij mocht binnenkomen niet te weigeren. Hopelijk gaat hij zo weg.' Haar blik valt op Tamar die al die tijd in een hoek van de woonkamer op de grond speelde met haar poppen en poppenhuis. Waarom heeft ze daar niet eerder aan gedacht? Een Joods meisje en een nazi met een pistool in dezelfde ruimte! Met opengesperde ogen kijkt ze naar Tamar en vervolgens naar Herman. Hij knikt, ze hebben geen tijd meer om haar naar boven of naar buiten te brengen. Het doortrekken van het toilet en stromend water kondigen de terugkomst van de Duitser aan.

Hij lijkt Tamar voor het eerst te zien. Met tergend langzame passen stapt hij naar de hoek van de kamer. Het meisje borstelt het haar van een pop en kijkt lachend omhoog naar de man in het uniform. Op de vloer naast haar beentjes ligt een stuk van een handdoek met losse draden.

‘Is dit uw dochter?’

‘Ja, dat is onze Treesje.’ Antonia verbergt haar bevende handen in de zakken van haar vest.

‘Heeft u meer kinderen?’ Het lijkt eerder op een ondervraging dan belangstelling.

Rustig blijven ademhalen, met regelmaat, in en uit. ‘Onze twee zoons zijn nu niet thuis.’ Ze recht haar schouders. ‘Hoeveel kinderen heeft u?’

Voor het eerst breekt een flauwe glimlach op zijn gezicht door. ‘Drie zoons en een dochter. Die zijn een stuk ouder dan dit meisje.’ Opnieuw draait hij zijn hoofd naar Tamar. ‘Wat een mooie donkere ogen.’ Na een korte pauze kijkt hij hen onderzoekend aan. ‘En u heeft allebei blauwe ogen.’

‘Ja, die lichtbruine ogen dankt ze aan haar grootouders,’ antwoordt Antonia iets te vlug, al is het zeer waarschijnlijk niet eens gelogen. Een zweetdruppel rolt langs haar ruggengraat naar beneden.

‘Wij hebben Treesje geadopteerd nadat haar ouders zijn omgekomen bij een bombardement,’ verklaart Herman.

De ss-officier tuit zijn lippen in een minzaam lachje. ‘Haar Nederlandse ouders?’

‘Ja,’ perst Antonia er met moeite uit. Wat kijkt hij merkwaardig, ze vertrouwt het niet. Stevig bijt ze haar kiezen en tanden op elkaar totdat haar kaken verstijfd zijn.

Hij kijkt afwisselend van Antonia naar Herman. ‘Het is geen toeval dat ik bij u heb aangebeld. De aanleiding voor mijn bezoek aan uw huis is het feit dat u onderdak biedt aan een Joods kind.’

Het verlamme effect van zijn woorden zorgt ervoor dat ze allebei met stomheid zijn geslagen.

‘Aan uw reactie te zien en als ik het uiterlijk van dit kind bekijk, concludeer ik dat deze informatie juist is,’ zegt de Duitser ijsig kalm.

Het lijkt alsof Antonia inwendig ontploft, ze heeft haar zelfbeheersing niet langer onder controle. Krampachtig houdt ze haar handen

gevouwen naar hem op. ‘Alstublieft, de oorlog is afgelopen!
Alstublieft! Denk aan uw eigen kinderen, u bent bijna weer met hen
herenigd.’

Na haar smeekbede staan ze alle drie met gebogen hoofd om Tamar
heen. Op de grond trekt het meisje een rood jurkje over het hoofd van
een van haar poppen. Het lukt haar niet en ze zet haar boventandjes in
haar onderlip als ze kracht bijzet. De stilte lijkt een eeuwigheid te
duren. Wat gaat hij doen? Hij zal Tamar toch niet van hen afpakken?
Laat hij Herman en haar arresteren? Hoe moet het dan met Willem en
Johan? Kan dit gebeuren vlak voor het einde van de oorlog?